

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-3)

DÜNYA RUH SAĞLIĞI GÜNÜ

10 EKİM (2023)

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre sağlık; kişinin bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olması durumudur. Bu tanım içerisinde öne çıkan bir kavram olarak ruh sağlığı; insanların yaşamın stresleriyle başa çıkmalarını, yeteneklerinin farkına varmalarını, iyi öğrenip iyi çalışmalarını ve topluma katkıda bulunmalarını sağlayan bir ruhsal iyilik durumudur. Karar verme, ilişkiler kurma ve içinde yaşanılan dünyayı şekillendirme konusundaki bireysel ve kolektif yetenekleri destekleyen sağlık ve refahın ayrılmaz bir bileşenidir.¹

Ruh sağlığını geliştirmek, ruhsal ve duygusal bozuklukların önlenmesini sağlamak, ihtiyacı olanlara uygun tedavi ve bakım sağlamak, bireyler ve uluslar arasında ruhsal iyilik halini geliştirmek amacıyla 1948'de Dünya Ruh Sağlığı Federasyonu kurulmuştur. Federasyon; toplumda kritik ruh sağlığı gündemleri hakkında farkındalık yaratmak, harekete geçmek ve kalıcı değişim yaratmak amacıyla da 1992'den beri 10 Ekim gününü Dünya Ruh Sağlığı Günü olarak kutlamaktadır. 1994'ten beri de her yıl programlarında öne çıkarılmak üzere bir tema seçmektedir.² Dünya Ruh Sağlığı Günü 2023 yılı teması ise, ruh sağlığını temel bir insan hakkı olarak yeniden şekillendirmek amacıyla '**Ruh Sağlığı Evrensel Bir İnsan Hakkıdır**' olarak belirlenmiştir.³

Ruh sağlığı tüm insanlar için temel bir insan hakkıdır. Herkesin ulaşılabilir en yüksek standartta ruh sağlığına sahip olma hakkı vardır. Bu, ruhsal sağlık risklerinden korunma hakkını, erişilebilir ve kaliteli bakım hakkını ve topluma dahil olma hakkını içermektedir. Ruh sağlığı sorununa sahip olmak, asla bir kişinin insan haklarından mahrum bırakılmasına veya kendi sağlığıyla ilgili kararlardan dışlanmasına neden olmamalıdır. Ancak dünyanın her yerinde ruh sağlığı sorunları olan insanlar çeşitli insan hakları ihlalleriyle karşılaşmaya devam etmektedir. Birçoğu toplum yaşamından dışlanmakta ve ayrımcılığa uğramakta; çok daha fazlası ise ihtiyaç duydukları ruh sağlığı hizmetlerine erişememekte ya da yalnızca insan haklarını ihlal eden bakımlara erişebilmektedir.⁴

¹ [İnternet] <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>
Erişim Tarihi: 01.10.2023

² [İnternet] <https://wmhdoofficial.com/about-the-world-mental-health-day/> Erişim Tarihi: 01.10.2023

³ [İnternet] <https://wmhdoofficial.com/about-2023/> Erişim Tarihi: 01.10.2023

⁴ [İnternet] <https://www.who.int/campaigns/world-mental-health-day/2023> Erişim Tarihi: 01.10.2023

Bu doküman Dr. Ebru Çakmakçı Kaya ve Dr. Hande Yıldırım tarafından, Prof. Dr. Nüket Paksoy Erbaydar danışmanlığında 10.10.2023 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Çakmakçı Kaya E, Yıldırım H, Erbaydar Paksoy N, Dünya Ruh Sağlığı Günü, HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2022/2023-3.
[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr> Erişim:10.10.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-3)

Bu yılki Dünya Ruh Sağlığı Günü, aynı zamanda Dünya Ruh Sağlığı Federasyonunun 1948'deki kuruluşunun 75. yıldönümüne denk gelmektedir. Federasyon, 75. yıl olması nedeniyle ruh sağlığı ve bunun insan haklarıyla kesişimi konusunu vurgulamak amacıyla dünya çapında bireyleri, toplulukları ve kurumları bir araya getirmeyi amaçlayan küresel bir kampanyaya imza atmaktadır. Kampanya herkesin kaliteli ruh sağlığı bakımı almasını ve ruhsal hastalığı olan kişilerin insan haklarına erişebilmesini, dünyanın her yerinde saygı görmesini hedeflemektedir. Federasyon, kampanyaya katılan herkesin kendi ülkesinin gerektirdiklerine uyararak bu yılki temaya uygun şekilde ruh sağlığının evrensel bir hak olduğunun farkındalığını oluşturmasını beklemektedir.³

Ülkemizde ise ruh sağlığını geliştirmek amacıyla 2021-2023 yılları için Sağlık Bakanlığı tarafından Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı yayınlanmıştır. Eylem planının nihai amacı "Ruh sağlığı hizmetlerinde bütünlük toplum temelli ruh sağlığı hizmet modelini hayata geçirmek, bireylerin ruh sağlığını takip etmek, korumak ve iyileştirmek" olarak belirlenmiştir.⁵

Nihai amaca ulaşmak için de aşağıdaki yedi ana başlık belirlenmiştir:⁵

1. Ruh sağlığının geliştirilmesine yönelik hizmetlerin güçlendirilmesi
2. Koruyucu ve birinci basamak ruh sağlığı hizmetlerinin güçlendirilmesi
3. Toplum temelli ruh sağlığı hizmetlerinin güçlendirilmesi
4. Hastaneler içinde verilen hizmetler ve yataklı tedavi hizmetlerinin geliştirilmesi
5. Uzun süreli bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi
6. Adli psikiyatri ve yüksek güvenli adli psikiyatri birimlerinin geliştirilmesi
7. Özel planlama yapılması gereken hizmet alanları ve mevcut ruh sağlığı programlarının geliştirilmesidir.



⁵ [İnternet] https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/ruh-sagligi-db/dokumanlar/URSEP_Baski.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2023

Bu doküman Dr. Ebru Çakmakçı Kaya ve Dr. Hande Yıldırım tarafından, Prof. Dr. Nüket Paksoy Erbaydar danışmanlığında 10.10.2023 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Çakmakçı Kaya E, Yıldırım H, Erbaydar Paksoy N, Dünya Ruh Sağlığı Günü, HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2022/2023-3.
[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr> Erişim:10.10.2023